

Kyrkan om sommaren

ÄMNET ÅTERKOMMER VARJE år, därför att saken återvänder varje år: hur Svenska kyrkans församlingar agerar under sommarmånaderna. Det svenska samhället betar sig annorlunda under juni, juli och augusti än under årets övriga månader, på ett sätt som ibland förvånar gäster från andra länder. Även om samhällets basala service fungerar året om, så går mycken annan verksamhet på sparlåga, och man kan under sommaren inte räkna med att kunna träffa personer man annars vet var man har. De som bor i landets rekreationsområden upplever en kraftigt ökad folkmängd och livaktig konsumtion, som inte begränsas till fem semesterveckor utan mer eller mindre hela den tid som landets barn inte går i skolan. På andra ställen märks sommaren mest på att så mycket är stängt eller reducerat, och litet folktomt. Ledigheten i samhället har blivit så betydelsefull att den ändrar livsmönstren under den varma fjärdedelen av året.

Terminstänkandet präglar inte bara skolans och undervisningens verksamhet, utan också kyrkornas. Det mesta av vanligt »församlingsarbete» – barn- och ungdomsverksamhet, körer, studiecirklar, syföreningar – ligger nere mellan maj och september, eftersom folk ska vara lediga då. De anställda ska självklart ha sina semestrar, så bemanningen minskar och vikarier kallas in

för det som ändå måste pågå – gudstjänsterna i kyrkor och på äldreboenden. Men även i det avseendet finns många vittnesbörd om att församlingar och pastorat drar ner kraftigt på ambitionen att fira gudstjänst varje söndag. På papperet ser det inte ut så; någonstans i pastoratet eller i den stora församlingen firas det visst gudstjänst varje söndag. Men i verkligheten kan det betyda att halva härader har kyrkorna stängda på söndagen, genom omfattande sammanlysningar eller genom att gudstjänsten har flyttat ut i fria luften till något ställe dit kanske lokalbefolkningen hittar för att fira en kort och blåsig andakt. Högmässa med nattvard är ju krångligare i ett sådant läge, och då får det bli en enklare form.

Kontinuiteten och lödigheten i församlingens gudstjänstfirande kan alltså bli lidande av ledighetens krav, i varje fall i den meningen att den fullständiga högmässan varje söndag i den egna församlingens kyrka blir mer undantag än regel för de åretruntboende. Ändå borde man i sommarplaneringen kanske räkna på motsatt sätt: fler människor rör på sig, fler har mer tid än vanligt och är inte sedda av sina grannar och bekanta – de har alltså större chans och mer lust till något så ovanligt men ändå viktigt som att pröva kontakt med Gud i en kyrka.

Borde man då inte, t.ex. i de bygder som fylls av sommarlediga och besökare, intensifiera arbetet med gudstjänster och själavård på sommaren, eller i varje fall inte dra ned på det? Det finns församlingar, t.ex. längs kusterna, som enbart på sommaren har besöksunderlag nog för en veckomässa och som då griper det tillfället.

Eller varför inte inbjuda till en serie på bara tre-fyra »samtal för vuxna om kristen tro» under några sommarveckor? Erfarenheten visar att intellektuell föda för tron, som just samtalet är en lämplig form för, är något många människor längtar efter under vardagslivets yta.

Glädjande nog har sådant som »vägkyrkor» och sommarkyrkoarbete, med t.ex. pilgrimsvandringar i gåvänligt väder blivit mer och mer spridda. Det visar sig att där man, som många församlingar gör i dagarna kring Allhelgona, ställer upp med möjligheten att få gå in i en öppen och befolkad kyrka, kanske för några minuter av andakt och musik varje timme under en eftermiddag eller två, där kommer några människor gärna in. Inte sällan börjar de också samtala med de kristna som är där. Sådant kan göras också med frivilliga insatser under några sommardagar eller -veckor.

Många präster och församlingsarbetare i vår kyrka kunde behöva ändra hur de ser på sommaren. Att den är en tid för ledighet betyder inte att kyrkan ska ta ledigt från sitt sätt att be och söka Gud tillsammans. Att skruva ner »kravet» på att folk ska gå i kyrkan under sommaren bygger på minst två missuppfattningar: att alla vill slippa gudstjänst, i varje fall långa gudstjänster, och idén att gudstjänster måste utformas för dem som inte vill gå dit. Ledighet är inte en synonym till torftighet.

Låt oss som kyrkans folk i stället se sommaren och dess ändrade livsmönster missionellt, dvs. som en chans att arbeta på ett litet annat sätt än annars. Gärna med korta,

utåtriktade insatser, samtidigt som man uppehåller – eller kanske ökar – regelbunden tillgång till kyrkans nådemedel, Ordet och sakramenten. Att öppna dörren för och närma sig trons hjärta är kyrkans uppgift och stora gåva till alla, och den vill hon inte bli ledig ifrån ens på sommaren.